

ÎNCHEIERE

21 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecători

Ala Cobăneanu
Luiza Gafton, Dumitru Mardari

examinând cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, înaintată de Magdalena (Schivu) Fialcovscaia,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Luca Schivu împotriva Magdalinei (Schivu) Fialcovscaia cu privire la partajarea bunului proprietate comună în devălmășie și compensarea cheltuielilor de judecată și acțiunea reconvențională înaintată de Magdalena (Schivu) Fialcovscaia împotriva lui Luca Schivu cu privire la partajarea bunului proprietate comună în devălmășie și compensarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La 17 august 2009 Luca Schivu a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Magdalinei (Schivu) Fialcovscaia, prin care a solicitat împărțirea în natură a terenului cu destinația grădini cu nr. cadastral xxxxx cu suprafața de 0,1251 ha amplasat în comuna Stăuceni, câte ½ cotă-parte pentru fiecare, conform variantei expertizei tehnice în construcție.

În motivarea acțiunii Luca Schivu a invocat că, la 27 octombrie 1984 a încheiat cu pârâta căsătoria, care a fost înregistrată de Oficiul Stării Civile Chișinău sub nr. 4989. Din căsătorie au 3 copii, care sunt maturi.

În timpul căsătoriei au agonisit mai multe bunuri mobile și imobile ce constituie proprietate comună în devălmășie.

Susține că a domiciliat cu Magdalena Schivu în s. Isacova, r-nul Orhei, însă de câțiva ani ambii se află peste hotarele Republicii Moldova.

La 27 mai 2004, conform contractului de vânzare-cumpărare încheiat cu Serghei Botnari și Irina Botnari, au procurat bunul imobil - terenul cu destinația grădini, cu nr. cadastral xxxxx, cu suprafața de 0,1251 ha amplasat în comuna Stăuceni, mun. Chișinău.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei din 17 martie 2009 căsătoria dintre Luca Schivu și Magdalena Schivu a fost desfăcută.

Astfel, reieșind din considerentul că bunul imobil sus menționat a fost procurat de Luca Schivu în timpul căsătoriei cu Schivu Magdalina, consideră că acesta constituie proprietate comună în devălmășie și urmează a fi împărțit între ei în două cote-părți egale, în natură, conform unei variante de împărțire în natură stabilită de o expertiză tehnică în construcție.

Prin hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău din 15 iulie 2010 s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Luca Schivu împotriva Magdalinei Schivu. (vol. I, f.d. 34-36)

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 mai 2011 s-a admis apelul declarat de Magdalina Schivu, s-a casat hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău din 15 iulie 2010 și s-a remis cauza la rejudecare în alt complet de judecată. (vol. I, f.d. 104 - 106)

La rejudecare, Magdalina Schivu a înaintat acțiune reconvențională împotriva lui Luca Schivu, solicitând împărțirea în natură a bunurilor proprietate comună în devălmășie și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reconvenționale Magdalina Schivu a indicat că pe parcursul căsătoriei, împreună cu Luca Schivu au obținut mai multe proprietăți în comun, iar, deoarece prin hotărârea Judecătoriai Orhei la 17 martie 2009 căsătoria a fost desfăcută, acestea urmează a fi împărțite în mod echitabil între foștii soți. (vol. I, f.d. 113-114)

Prin încheierea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău din 17 mai 2012, cererea de chemare în judecată reconvențională înaintată de Magdalina Schivu a fost restituită, cu excepția cerinței privind partajarea apartamentului nr. 75 din str. Igor Vieru, 4, mun. Chișinău. (vol. I, f.d. 191-192)

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 septembrie 2012 s-a respins recursul înaintat de către Magdalina Schivu și s-a menținut încheierea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău din 17 mai 2012. (vol. I, f.d. 203-205)

Ulterior Magdalina Schivu a depus cerere de concretizare a acțiunii reconvenționale, prin care a solicitat împărțirea în natură a apartamentului nr. 75 din str. Igor Vieru, 4, mun. Chișinău, prin atribuirea Magdalenei Schivu a întregului apartament în schimbul unei sulțe de 358 200 lei în favoarea co-proprietarului Luca Schivu. (vol. II, f.d. 123)

Prin hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 26 iunie 2017, cererea de chemare în judecată înaintată de Luca Schivu către Magdalina Schivu cu privire la împărțirea bunului proprietate comună în devălmășie - terenul, și încasarea cheltuielilor de judecată, s-a admis parțial.

S-a partajat proprietatea comună în devălmășie și s-a atribuit în proprietate personală:

- lui Luca Schivu, terenul cu nr. cadastral xxxxx cu suprafața de 0,06255 ha, evaluat la suma de 893 877 lei.

- Magdalinei Schivu terenul cu nr. cadastral xxxxx cu suprafața de 0,06255 ha, evaluat la suma de 849 183 lei.

S-a încasat de la Luca Schivu în beneficiul Magdalenei Schivu sulța bănească în mărime de 22 347 lei.

S-a încasat de la Magdalina Schivu în beneficiul lui Luca Schivu cu titlu de cheltuieli de judecată: 300 lei taxa de stat achitată la înaintarea acțiunii, 1 610 lei pentru

efectuarea expertizei tehnice în construcții nr. 4084 din 03 decembrie 2009, iar în total suma de 1 910 lei.

În rest cerința lui Luca Schivu cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Cererea de chemare în judecată reconvențională înaintată de Magdalena Schivu, s-a admis integral.

S-a partajat proprietatea comună în devălmășie, și s-a atribuit în proprietate personală Magdalinei Schivu apartamentul nr. 75 amplasat pe str. Igor Vieru, 4, mun. Chișinău, evaluat la suma de 716 400 lei.

S-a încasat de la Magdalena Schivu în beneficiul lui Luca Schivu sulta bănească în mărime de 358 200 lei.

S-a încasat de la Luca Schivu în beneficiul Magdalinei Schivu cu titlu de cheltuieli de judecată: 300 (trei sute) lei taxa de stat achitată la înaintarea acțiunii reconvenționale.

S-a încasat de la Luca Schivu taxa de stat în sumă de 10 446 lei.

S-a încasat de la Schivu Magdalena taxa de stat în sumă de 24 700 lei

La 19 iulie 2017 Luca Schivu a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 26 iunie 2017, solicitând casarea hotărârii în partea respingerii cerințelor sale privind încasarea cheltuielilor de judecată, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte prin care să fie admise cerințele integral.

La fel, a solicitat casarea hotărârii instanței de fond în partea mărimii sultei încasate de la Magdalena Schivu și emiterea unei noi hotărâri în această parte prin care să fie majorat cuantumul sultei bănești.

La 25 iulie 2017 și Magdalena (Schivu) Fialcovscaia a depus apel împotriva hotărârii Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 26 iunie 2017.

La 24 octombrie 2017 Magdalena (Schivu) Fialcovscaia a depus cerere de apel motivată, solicitând casarea hotărârii primei instanțe în partea încasării din contul lui Luca Schivu în beneficiul Magdalinei Schivu a sultei în mărime de 22 347 lei, casarea hotărârii primei instanțe în partea încasării din contul Magdalinei Schivu a taxei de stat în sumă de 24 700 lei și emiterea unei noi hotărâri prin care să fie dispusă încasarea de la Luca Schivu în beneficiul Magdalinei (Schivu) Fialcovscaia suma de 44 694 lei, iar taxa de stat în sumă de 24 700 lei să fie pusă pe seama lui Luca Schivu.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2017 s-a restituit apelul declarat de Luca Schivu. (vol. II, f.d. 158)

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2017 s-a respins apelul declarat de avocatul Veaceslav Popov în interesele Magdalinei (Schivu) Fialcovscaia și s-a menținut hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 26 iunie 2017.

La 29 noiembrie 2017, prin intermediul oficiului poștal (vol. II, f.d.19), avocatul Veaceslav Popov în interesele Magdalinei (Schivu) Fialcovscaia a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 08 noiembrie 2017.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 07 martie 2018 recursul declarat de avocatul Veaceslav Popov în interesele Magdalinei (Schivu) Fialcovscaia a fost considerat inadmisibil.

La 12 martie 2018 Magdalena (Schivu) Fialcovscaia a depus cerere de revizuire, solicitând casarea încheierii Curții Supreme de Justiție din 07 martie 2018, cu emiterea unei noi soluții pe cauza dată, și anume, admiterea cererii de revizuire.

Ulterior depunerii cererii de revizuire, la 19 martie 2018, Magdalena (Schivu) Fialcovscaia a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, prin care a solicitat dispunerea ridicării excepției de neconstituționalitate a sintagmei „fără înștiințarea participanților la proces” din art. 452 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, în raport cu prevederile art. 20 și art. 54, alin. (1) și (3) din Constituția Republicii Moldova, transmiterea sesizării către Curtea Constituțională împreună cu materialele cauzei pentru examinarea acesteia și suspendarea examinării cauzei până la soluționarea excepției ridicate.

În motivarea cererii a indicat că, reieșind din competența exclusivă a Curții Constituționale de interpretare a Constituției, instanțele de drept comun (în speță Curtea Supremă de Justiție), la înaintarea unor astfel de sesizări, dat fiind faptul că condițiile necesare se întrunesc, este obligată să admită cererile și să dispună ridicarea excepției de neconstituționalitate.

De asemenea, autorul sesizării consideră că s-a format o practică greșită potrivit căreia în cadrul procedurii de revizuire nu pot fi ridicate excepțiile de neconstituționalitate, dat fiind faptul că aceasta este o cale extraordinară de atac.

La fel, reține că o astfel de practică este una eronată, care poate atrage după sine violarea art. 6 § 1 CEDO.

Sușține că potrivit pct. 88 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, „[...] excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată la orice etapă a procesului până la pronunțarea hotărârii și în cadrul oricărei instanțe în ordinea exercitării căilor de atac (judecătoria, Curți de Apel, Curtea Supremă de Justiție) [...]”.

Prin urmare, Curtea Constituțională, a constatat posibilitatea ridicării excepției de neconstituționalitate la orice etapă a procesului, precum și, în cadrul oricărei instanțe în ordinea exercitării căilor de atac, fără a face distincție între căile ordinare de atac și cele extraordinare.

Astfel, din conținutul pct. 88 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, se deduce că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată atât în cadrul căilor de atac ordinare cât și extraordinare, cu respectarea tuturor condițiilor impuse.

Mai mult ca atât, această idee reiese și din prevederile pct. 63 și 64 din aceeași hotărâre, potrivit căroră, „Curtea subliniază că dreptul la un proces echitabil presupune *eo ipso* prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înfăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională. În acest context, Curtea reține că soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale.”.

Autorul cererii consideră că, atâta timp cât obiectul excepției de neconstituționalitate ține exclusiv de procedura de examinare a cererii de revizuire și, prin urmare, urmează a fi aplicat în speța dedusă judecătii, unica soluție legală și echitabilă în sensul dat, este admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Afirmă că o eventuală respingere neîntemeiată a acesteia, poate crea toate

premisele pentru o viitoare condamnare a Republicii Moldova la CtEDO pentru încălcarea articolului 6 § 1 CEDO.

Examinând cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a sintagmei „fără înștiințarea participanților la proces” din art. 452 alin. (11) din Codul de procedură civilă, în raport cu prevederile art. 20 și art. 54, alin. (1) și (3) din Constituția Republicii Moldova, Colegiul consideră că aceasta urmează a fi respinsă ca neîntemeiată, din următoarele considerente.

Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate), a menționat că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate.

Curtea Supremă de Justiție, nu are în competență de a decide admisibilitatea sesizării, întrucât Curtea Constituțională a constatat că sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza.

O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor în soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

Astfel, aplicând raționamentele expuse de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, Colegiul reține următoarele.

La caz, autorul excepției invocă faptul că sintagma „fără înștiințarea participanților la proces” din art. 452 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, în raport cu prevederile art. 20 și art. 54, alin. (1) și (3) din Constituția Republicii Moldova, încalcă, în esență, accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil în mod public.

Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum a fost formulat, îl constituie sintagma „fără înștiințarea participanților la proces” din art. 452 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, în raport cu prevederile art. 20 și art. 54, alin. (1) și (3) din Constituția Republicii Moldova.

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către Magdalena (Schivu) Fialcovscaia, în dosarul nr. 2rh-92/18, aflat la examinare în ordine de revizuire la Curtea Supremă de Justiție, este formulată de subiectul abilitat cu acest

drept, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

La fel, Colegiul reține că, instanței de judecată îi revine inclusiv și obligația de a verifica dacă norma a cărei neconstituționalitate se invocă (sintagma „fără înștiințarea participanților la proces” din art. 452 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă) este incidentă la soluționarea fondului cauzei.

În acest sens, Curtea Constituțională a relevat că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

Astfel, Curtea Supremă de Justiție urmează să stabilească dacă prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, și dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte și sunt determinante pentru soluționarea chestiunii.

În jurisprudența sa, Curtea a menționat că excepția de neconstituționalitate poate fi invocată într-un proces declanșat doar în cazul în care normele contestate au incidență în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată. Or excepția de neconstituționalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal (Decizia Curții Constituționale nr. 97 din 17 octombrie 2017, §22).

Sub acest aspect, Colegiul relevă, că conform art. 135 alin.1) lit. g) din Constituție, Curtea Constituțională urmează a fi sesizată de către Curtea Supremă de Justiție în cazul în care excepția de neconstituționalitate este ridicată în cadrul unui proces aflat pe rolul acestuia.

Reieșind din prevederile menționate, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată doar atunci când procesul civil se află în examinare pe rolul instanței în ordine de recurs și nici de cum în cadrul examinării unei cereri de revizuire, care este o cale extraordinară de atac, adică după finalizarea procesului de judecare a cauzei.

Referitor la condiția dacă nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate, Colegiul constată că prevederile art. 452 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă (sintagma „fără înștiințarea participanților la proces”) nu au constituit anterior obiectul controlului constituționalității.

Colegiul menționează însă că Curtea Constituțională prin decizia de inadmisibilitate din 19 decembrie 2016, sesizarea nr. 148g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă (judecarea recursului în lipsa părților), a subliniat că, ținând cont de natura juridică a recursului, în cadrul căruia instanța se pronunță doar asupra aspectelor de drept, examinarea acestuia în procedura civilă fără participarea părților, în esență nu poate să afecteze accesul liber la justiție.

Astfel, Curtea a reținut că, legiuitorul a stabilit la art. 444 din Codul de procedură civilă că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Dat fiind faptul că o ședință publică s-a desfășurat în prima instanță, absența unei astfel de ședințe în fața instanțelor de apel sau recurs poate fi justificată prin caracterul specific al procedurii respective.

Astfel, în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție, chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitatea să se exprime în fața sa, în persoană (Helmens vs. Suedia, 9 octombrie 1991, § 36).

Din considerentele menționate, Colegiul ajunge la concluzia de a respinge cererea depusă de Magdalena (Schivu) Fialcovscaia privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu art. 269-270 Codul de Procedură Civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se respinge cererea înaintată de Magdalena (Schivu) Fialcovscaia privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „fără înștiințarea participanților la proces” din art. 452 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, în raport cu prevederile art. 20 și art. 54, alin. (1) și (3) din Constituția Republicii Moldova, ca fiind neîntemeiată.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Ala Cobăneanu

judcători

Luiza Gafton

Dumitru Mardari